

Durmuş Hocaoğlu

Dersimiz Milliyetçilik: XI

Pozitif Milliyetçilik: 10

Yeniçağ, “Analiz”., 26 Mart 2007, Pazartesi., s.10
“Analiz” Sıra No: 507; 2007-022; Mart-11

YENİÇAĞ

Milliyetçiliğin “dönüştürülebilir” olmaktan ziyâde “dönüştürür” olma niteliği, milliyetçilik karşıtlarının anlamakta en fazla zorlandığı, anlamakta olsalar bile en fazla direndikleri husûsiyetlerinden birisidir ki bu da bizi yine, Gellner’in “pozitif” bir nitelendirme olan Yer Çekimi metaforu ile açıklamağa çalıştığı sonuca götürmektedir: Milliyetçiliğin bu vasfı, ancak, olsa olsa, O’nun Âdem evlâtlarının yaratılışıyla bağlantılı, yâni fitrî oluşundandır; başka türlü bir îzah tarzı bulmak pek o kadar kolay gözüküyor. Filhakîka, O’nun, İslâm ve Hristiyanlık gibi ekümenik dinlerin dahi içine sızarak onları bile – açık ya da kapalı - kendisine dönüştürebilmekte olduğu sıklıkla vâki’dir ki, vakit bulursak belki açabileceğimiz bu mevzûda şimdilik şu birkaç misâli vermekle iktifâ edelim: Katolisizm içinde ortaya çıkan Gallikanizm, tipik bir Fransız Katolisizmidir, yâni – adından dahi belli ki - “İtalya’daki Adam”a, daha açıkçası, Roma’nın Sezarlarının mânevî mîrasçısı olan Sezar-Papa’ya biât etmeyi Galya rûhuna sindiremeyen Fransız milliyetçiliğinin eseridir; Luteryen Protestanizm’in arkasında şu veya bu şekilde German milliyetçiliğinin ve, Vehhâbî hareketinin arkasında - ‘birşekilde’ - uyanan Arap milliyetçiliğinin bulunması gibi v.s.

Ve yine kezâlik, bütün “evrensellik”, “kozmpolitanlık” iddialarına mukabil Marksizm’in Sovyet Rusya’da Rus milliyetçiliğinin ve Kızıl Çin’de de Çin milliyetçiliğinin, içine hulûl etmesi netîcesinde, dönüştürülmesi gibi. Hakîkaten, şaşırtıcı gelebilir – aslında gelmemeli ama, bilmeyen mühtedîler için böyle şeyler dâimâ sürpriz niteliğindedir – Stalin gibi aslen Rus bile olmayan Gürcistanlı bir Yahûdi’yi devşirerek dönüştüren Rusluğun bu ürperti verici adama nasıl bir Rus milliyetçiliği icrâ ettirdiğini anlamak için, O’nun, İhtilâl’den sonra Burjuvazi’nin siyâsî sisteminin yıkılması gibi kültür ve dilinin de yıkılarak yerine bir proleterya kültürü ve dili ikame edilmesi gerektiğini öne süren **Proletkült** hareketine karşı – bittabiî Lenin’le berâber - Rus dilini ve Rus kültürünü can siperâne müdâfaa edişine dikkat etmek dahi yeterli olabilir. Stalin, Dil Felsefesi dersimde mecbûrî metin olarak okuttuğum *Marksizm ve Dil Üzerine* adlı eserinde, adetâ bizim inkılapçılara ders verircesine, böyle bir hareketin asırların terâkümünün mahsûlü olan Rus dilini ve kültürünü tahrip edeceğini ve hareketin ideolojik olarak da Marksizm’le uzaktan yakından hiçbir alâkası olmayan bir “ilkel-anarşist” görüş olduğunu[1], çünkü, Burjuva ve Proleterya’nın ayrı ayrı dilleri ve kültürleri değil bir dili ve kültürü bulunduğunu ve bilhassa dil konusunda daha da ileri giderek, Dil’in, Marksizm’in omurgası olan Diyalektik kanunlarından bile bağımsız

olduğunu[2] söylemektedir ki bu da milliyetçilik – ve tabîî pozitifinden - değilse milliyetçilik nedir o vakit?

İşte, milliyetçiliğin bu gücü ve câzibesi, bilhassa modern zamanlarda onu rakipsiz hâle getirmiştir; Sosyalizm dahi dâhil! Nitekim, Tom Bottomore, Soğuk Savaş döneminde kaleme almış olduğu *Siyaset Sosyolojisi*'nde, bir evvelki yazımda iktibas ettiğimiz cümlelerinden az sonra, milliyetçiliğin, bir isim olarak câzibesinin zayıflığını ve bilhassa aydınlar arasındaki negatif imajını kastederek, “İçinde bulunduğumuz durumun bu görüntüsüyle ortaya çıkan kasvetli beklentiyi ferahlatacak, milliyetçiliğin çekiciliğini azaltabilecek veya ulus-devlet yerine yeni ve inandırıcı bir siyasal ideal koyabilecek herhangi bir önemli toplumsal hareket mevcut değildir” dedikten sonra ağır – ama doğru - bir hükme varmaktadır[3]:

“Milliyetçilikle olan yarışta, hiçbir sosyalizm biçimi henüz egemen konuma gelmiş değildir; çabalarını dünya ölçeğinde milliyetçiliğe karşı yöneltmiş başka bir toplumsal hareket de yoktur. Dahası uygulamada, sosyalist rejimler yeni bir uluslararası ilişkiler modeli geliştirmeyi başaramamıştır; geçen çeyrek yüzyıl boyunca Doğu Avrupa’da yaratılan model de, başka yerlerde izlenmeye değer bir örnek sağlamamaktadır.”

[1] J. V. Stalin., *Marksizm Ve Dil Üzerine.*, Türkçesi: Celal Üster., Koral Yay. İstanbul, 1976., s.25; [2] J. V. Stalin., *a.e.*, s.16 v.d.v; [3] Tom Bottomore., *Siyaset Sosyolojisi.*, s.69

1917 Ekim İhtilâli’ni müteâkiben, Sovyetler Birliği’nde, bütün kültürün yeni baştan, tepeden tırnağa, proleterya diktatörlüğü sistemine göre dizaynını ve bu cümleden olmak üzere, evvelki kültürün, külliye tasfiyesini gaye edinen ve bir müddet etkili olduktan sonra, kültürün sürekliliğini ve bütünlüğünü savunan Lenin ve Stalin’in mücâdeleleri neticesinde gücü zayıflayarak nihâyet 1932’de filelen sona eren **Proletkült** hareketinin en önemli teorisyeni

Aleksandr A. Bogdanov, (1873-1928)

